

Commentarium Nonum in ‘Sibi Scribere’

ΑΚΑΙ KiiOakius

1 Praemissa

In libris quos et praeterito anno legi, me paenitet multa errata invenire. Invenio etiam errata multa in actionibus et loquentiis quas recens fecerunt professores.

Aliqui professor qui tractat textum Graecum Novi Testamenti, non monstravit alicui studioso erratum¹ orthographiae Graecae. Quod autem fefellit fidem doctorum in scinentiis et sutupefecit me et fecit me scribere hanc commentationem.

Haec commentatio sequens est de prolationibus quas aliqui magister Graece posuit in ejus notationibus libri *Liber de Praedestinatione* Joanni Eriugena.

Quae dum multifariam, diversisque modis divinator, bis binas tamen partes principales ad omnem quaestionem solvendam necessarias habere dignoscitur, quas Graecis placuit nominare *διαιρετική*, *ὀριστική*, *ἀποδεικτική*, *ἀναλυτική*, easdemque latialiter possumus dicere : divisoriam, definitivam, demonstrativam, resolutivam.

(Eriugena, *Liber de Praedestinatione*, Patrologia Latina, vol. 122, 358A)

In hoc loco, Eriugena recte scribit, ‘*διαιρετική*(scilicet, *τέχνη*)’ quae oritur ex ‘*διαίρεσις*’ quae est divisio. Eriugena vero non directe transfert ‘divisionem’ sed ‘divisoriam’ et dicens sic;

..... quae impartibiliter superfirmata totis, velut quibusdam claustris divisorum convenientium omnia terminat, et consummat.....

(Eriugena, *Versio Operum S. Dionisii. - De Divinis Nominibus*, Patrologia Latina, vol. 122, 1165A)

In hac versione quae est translatio ex Graeca S. Dionisii, Eriugena videtur uti verbo Latino ‘divisorum’ ex verbo Graeco. Pedetentim enim ille dicit sic;

Figura, igitur non natura, naturam pro essentia, ut aestimo, mutans usu frequentissimo Graece Latineque elocutionis.

(Eriugena, *De Divisione Naturae(Periphyseon)*, V, Patrologia Latina, vol. 122, 867A)

Per quam causam Eriugena utitur et divisione et diviso? Rursus, quomodo divisio potest devenire ad descensionem, condescensionem? Ad hanc duas quaestiones uno tempore potest explicare conceptus ‘reditus’ qui ponitur ad divisionem seu descensionem, sic;

Processio nanque creaturarum earundemque reditus ita simul rationi occurrunt eas inquirenti ut a se inuicem inseparabiles esse uideantur, et nemo de una absolute sine alterius insertione, hoc est de processione sine reditu et collectione et conuersim, dignum quid raturumque potest explanare].

(Eriugena, *De Divisione Naturae(Periphyseon)*, II, Patrologia Latina, vol. 122, 529A)

---

¹i. e. *διαιλετική*(sic), si recte scribitur, *διαιρετική*.

Rursus, Eriugena explicat reditum generaliter, sic;

Et post quadrifariam universalis naturae theoriam in praedictis quattuor speciebus, quarum duas quidem in divina natura propter rationem principii et finis, duas in natura condita, ratione videlicet causarum et effectuum, contemplati sumus, visum est nobis, quasdam theorias de reditu effectuum in causas, hoc est, in rationes, in quibus subsistunt, subjungere.

(Eriugena, *De Divisione Naturae(Periphyseon)*, II, Patrologia Latina, vol. 122, 1020A)

Et passim invenimus hanc explicationem in expressionibus Graecis, quae videntur oriri ex scientia Graeca Joanni Eriugena. Quia enim divisio (*διαίρεσις*) significat divisionem naturae, divisio naturae significat descensionem omnium in creaturiis et divisio omnium ut descensio commonefacit Platonis descriptionem praesertim in *Sophista*.

2 Exempla Prima

In exemplis sequentibus, Professor Kon explicavit diaireticam et analyticam in theoria Joanni Eriugena. Sed error invenitur circa orthographiam Graecam. Hic enim auctor perperam intellegit seu ignorat orthographiam Graecam et scripsit perperam passim.

分割（区分）と還元（総合）はそれぞれ下降（ディアイレティケー（ママ），*διαλεκτική*(sic)) と上昇（アナリュティケー，*ἀναλυτική*) の弁証法とも呼ばれる。

.....

この次元での発出は神の行為として「創造」にほかならないが、発出が持つ多様な意味や働きに応じて「分割」ないし「区分」(*diuisio*), 「多化」(*multiplicatio*), 「下降」(*descensio, condescensio, διαλεκτική*(sic)), 「拡散」(*extensio*), 「神現」(*theophania*), 「発現」(*prouenire*), 「進出」(*progressio*) 等々と多様な概念で捉えられる。

(今, 1999, 「エリウゲナにおける「還帰」小考」, 『山梨大学教育人間科学部紀要』, 1, pp. 158–159)

In hoc loco, si Professor Kon recte scripserit, editor orthographiam Graecam non cognoverit. Sed re vera uterque ignoravit. Quod ostendit sequentes prolationes Graecae.

διαλεκτική(sic)

(今, 1999, op. cit.)

Si autem recte scribitur, sic;

διαρετική

Quoniam *διαρετική*(ars divisionis) oritur ex *διαίρεσις*(divisio), *διαλεκτική*(sic) non existit in orthographia Graeca. Quidproquo igitur videtur facere *διαλεκτική*(sic).

Hunc errorem fortasse similitudo inter verbum Graecum ‘*διαλεκτική*(dialectica)’ et ‘*διαρετική*’ effecerit.

Rursus, alius professor interrogavit aliquem studiosum de distinctionem inter rationem et intellectum quae videntur manifeste in textibus Joanni Eriugena. Confusio autem in usu rationis et intellectus invenitur praesertim in textibus de Kant, quae considerabitur in sequente sectione.

3 Exempla Secunda

Deinde, videamus, quomodo I. Kant fecit distinctionem inter rationem et intellectum in ejus libris utendo linguam Teutonicam Latinamque.

In tempore de critica, 'Verstand' videtur respicere ad intellectum, 'Vernunft' vero ad rationem. Sed, 'Verstand' in tempore de critica videtur esse intellectus inferior quam intellectus ante tempus de critica. In sequente textu ante tempus de critica, 'intelligentia(rationalitas)' videtur esse aliqua operatio intellectus.

Intelligentia (rationalitas) est facultas subiecti, per quam, quae in sensus ipsius per qualitatem suam incurrere non possunt, repraesentare valet.

Verstandesausstattung(Vernunftausstattung) is das Vermögen eines Subjekts, durch das es vorzustellen vermag, was, aufgrund seiner Beschaffenheit, nicht in seine Sinne eindringen kann.

(Kant, 1978(1870), *De Mundi Sensibilis atque Intelligibilis Forma et Principiis*, § 3., A7, S. 28-29)

Praeterea haec facultas recte ponitur in tempore de critica, sic;

Weil aber zum Erkenntniss doch auch Anschauung gehoert, und ein Vermoegen einer voelligen Spontaneitaet der Anschauung ein von der Sinnlichkeit unterschiedenes und davon ganz unabhengiges Erkenntnissvermoegen, mithin Verstand in der allgemeinsten Bedeutung sein wuerde: so kann man sich auch einen intuitiven Verstand (negativ, naemlich bloss als nicht discursiven) denken.

(Kant, 1978, *Kritik der Urteilskraft*, § 77. A343/B347B)

In tempore de critica invenimus exempla varia hae facultatis praesertim in *Critica rationis purae*, sic;

die faule Vernunft (ignava ratio)

(Kant, *Kritik der reinen Vernunft*, A689/B717 (Ak. III, S. 454))

Rursus, Tremesaygues et Pacaud transferunt, sic;

la raison paresseuse

(trad. Tremesaygues et Pacaud, 1944(2012), p. 477)

Secundum curationem de Colli, sic;

l'indolenza della ragione(ignava ratio)

(a cura di G. Colli, p. 694)

N. K. Smith autem non transfert, sic;

ignava ratio

(trad. N. K. Smith, p. 561)

Praeterea, in sequente loco, Kant videtur ponere 'Vernunft' ut rationem, sic;

verkehrte Vernunft (perversa ratio)

(Kant, *Kritik der reinen Vernunft*, A692/B720 (Ak. III, S. 455))

Tremesaygues et Pacaud transferunt, sic;

la raison renversée

(trad. Tremesaygues et Pacaud, 1944(2012), p. 479)

Secundum curationem de Colli, sic;

inversione della ragione(perversa ratio)

(a cura di G. Colli, p. 696)

N. K. Smith autem non transfert, sic;

perversa ratio

(trad. N. K. Smith, p. 563)

Contra hoc, in sequente loco, Kant videtur ponere ‘Vernunft’ ut intellectum, sic;

eine ihr korrespondierende gestzgebende Vernunft (intellectus achetypus)

(Kant, *Kritik der reinen Vernunft*, A695/B723 (Ak. III, S. 456))

Tremesaygues et Pacaud transferunt, sic;

une raison législatrice qui lui corresponde

(trad. Tremesaygues et Pacaud, 1944(2012), p. 479)

Secundum curationem de Colli, sic;

una ragione legislatrice (intellectus achetypus) sd essa corrispondente

(a cura di G. Colli, p. 698)

Et N. K. Smith transfert, sic;

a corrsponding legislative reason(intellecets achetypus)

(trad. N. K. Smith, p. 565)

In his locis, invenimus una seriem ‘intellectus-Verstand’, ‘ratio-Vernunft’ in tempore de critica, et aliam seriem ‘intellectus-Vernunft’ quae invenitur in tempore de critica et ante tempus de critica.

4 Epilogatio

Aliqui praeceptor philosophiae a fuit a contione in qua seniores studiosorum litterarum compendia dissertationum legerunt, quamvis ille deberet obvenire in hac contione. Quam ob rem ille a fuit a hac contione? Non habet intellectum? Vel est praeter intellectum? Quid nescio sed ridiculosum est.

Bibliographia

- Eriugena, 1853, *Joannis Scoti Opera Quae Supersunt Omnia*, in J.-P. Migne, ed., *Patrologia Latina*, Vol. 122, H. J. Floss, ed., Paris.
- 今義博, 1999, 「エリウゲナにおける「還帰」小考」, 『山梨大学教育人間科学部紀要』, 1, pp. 158–159.
- Kant, I., 1968, *Kritik der reinen Vernunft, 2. Auflage 1787*, Kants Werke, Akademie - Textausgabe, Bd. III, Unveränderter photomechanischer Abdruck des Textes der von der Preussischen Akademie der Wissenschaften 1902 begonnenen Ausgabe von Kants gesammelten Schriften, Berlin: Walter de Gruyter.
- Kant, I., 1978(1870), *De Mundi Sensibilis atque Intelligibilis Forma et Principiis*, in *Immanuel Kant Schriften zur Metaphysik und Logik 1*, Herausgegeben von Wilhelm Weischedel, Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- Kant, I., 1976(1956), *Kritik der reinen Vernunft*, Nach der ersten und zweiten Original-Ausgabe neu herausgegeben von Raymund Schmidt, Hamburg: Felix Meiner.
- Kant, I., 1985(1929), *Critique of Pure Reason*, Translated by Norman Kemp Smith, London: Macmillan.
- Kant, I., 1991, *Critica della Ragione Pura*, A Cura di Giorgio Colli, Milano: Tascabili Bompiani.
- Kant, Emmanuel, 2012(orig., 1944), *Critique de la raison pure*, Traduction française avec notes par A. Tremesaygues et B. Pacaud, Préface de Charles Serrus, Paris : PUF.
- Kant, I., 1978, *Kritik der Urteilskraft*, Herausgegeben von Wilhelm Weischedel, Frankfurt am Main: Suhrkamp.

(Akai, Kiyooki, Universitas Hiroshimaensis [Philosophia])

Commentarium Nonum in ‘Sibi Scribere’

AKAI Kioakius

In libris quos et praeterito anno legi, me paenitet multa errata invenire. Invenio etiam errata multa in actionibus et loquentiis quas recens fecerunt professores. Aliqui professor qui tractat textum Graecum Novi Testamenti, non monstravit alicui studioso erratum orthographiae Graecae. Quod autem fefellit fidem doctorum in scinentiis et sutufecit me et fecit me scribere hanc commentationem.

Deinde, videamus, quomodo I. Kant fecit distinctionem inter rationem et intellectum in ejus libris utendo linguam Teutonicam Latinamque. In tempore de critica, ‘Verstand’ videtur respicere ad intellectum, ‘Vernunft’ vero ad rationem. Sed, ‘Verstand’ in tempore de critica videtur esse intellectus inferior quam intellectus ante tempus de critica. In sequente textu ante tempus de critica, ‘intelligentia(rationalitas)’ videtur esse aliqua operatio intellectus. Invenimus autem una seriem ‘intellectus-Verstand’, ‘ratio-Vernunft’ in tempore de critica, et aliam seriem ‘intellectus-Vernunft’ quae invenitur in tempore de critica et ante tempus de critica.